

REMISSYTTRANDE

2020-04-02

Dnr 0020/20

Er referens: Fi2020/00131/S3

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande över promemorian Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen (Fi2020/00131/S3)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerad promemoria på remiss och lämnar följande yttrande. Brå tillstyrker förslagen om att fler myndigheter får underrättelseskyldighet om fel i folkbokföringen, att denna underrättelseskyldighet ska omfatta fler uppgifter samt att uppgifter ska avregistreras efter fem år om ett samordningsnummer inte längre behövs. Brå ser risker med förslaget om att enskilda ska få begära samordningsnummer och anser att den nu pågående folkbokföringsutredningen ska få i uppdrag att analysera frågan närmare. Brå vill också, mot bakgrund av att vi i rollen som statistikansvarig myndighet har register på individnivå, understryka vikten av att uppgifterna kring samordningsnummer är korrekta. Nedan utvecklas Brås ställningstaganden.

Stärkta kontrollmöjligheter bör kunna bidra till högre kvalitet i folkbokföringen

Särskilt angeläget anser Brå det vara att fler (alla) myndigheter får utvidgad underrättelseskyldighet och att den omfattar fler uppgifter. Som framgår av promemorian har Brå i två tidigare rapporter lyft vikten av att folkbokföringen återspeglar verkliga förhållanden. Felaktiga bosättnings- och identitetsuppgifter utgör grunden för vissa välfärdsbrott och andra typer av bedrägerier (Brå 2015:8, Brå 2016:9). Skatteverkets folkbokföringsverksamhet kommer dock alltid ha begränsade resurser för att göra utredningar och kontroller. Det innebär att behoven av underrättelser från andra myndigheter som kan ha annan information om adress- och identitetsförhållanden är stort. I synnerhet att personer uppger olika uppgifter till olika myndigheter borde vara en stark indikator på att det kan ha registrerats felaktiga uppgifter i folkbokföringen. Med förslaget i promemorian ökar förutsättningarna för att myndigheter lämnar impulser när de får in uppgifter från en enskild som inte stämmer med registeruppgifter från Skatteverket. Givet erfarenheterna på bidragsbrottsområdet, där myndigheterna generellt tycks vara försiktiga med att utnyttja lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, menar Brå att risken att impulser lämnas på för lösa grunder minst sagt är mycket små (jfr Brå 2015:8, SOU 2018:14).

De föreslagna avregistreringsmöjligheterna för samordningsnummer innebär ett välkommet och delvis nytt verktyg för att minska de felaktiga uppgifterna, även om fem år är en lång tid. Brå bedömer att det är viktigt att dessa uppgifter – som av flera bedöms ha en lägre kvalitet och större föränderlighet än vad som gäller för personnummer – regelbundet omprövas. Följden blir att inte enbart uppgifter för individer som fastnar i folkbokföringens eller andra verksamheters kontroller omprövas, utan att samtliga uppgifter omprövas med jämna intervall.

Risker med att enskilda begär samordningsnummer och att numret får tydligare status som id-beteckning

Utifrån de svårigheter att säkerställa korrekta uppgifter i folkbokföringen, som tecknats i promemorian och ovan i detta yttrande, ser Brå risker med att enskilda får begära samordningsnummer. Även om syftet är att hjälpa personer med goda syften riskerar det också att underlätta för de aktörer som redan idag använder samordningsnummer som ett brottsverktyg för ekobrott och bedrägerier (Brå 2015:8, Brå 2016:10). Skadan riskerar att bli större om det tydliggörs att numret utgör en id-beteckning, inte minst gällande bedrägerier mot näringslivet. Samtidigt har Brå förståelse för problemen som beskrivs i promemorian, exempelvis för de som äger fritidshus och har svårt att beställa tjänster till det eller de som arbetar tillfälligt i Sverige. Den kritik Sverige fått från bland annat EU måste givetvis tas på allvar. Om individer ges möjlighet att själva ansöka om samordningsnummer, vore det önskvärt att följa denna population särskilt, för att säkerställa att det inte i den gruppen gömmer sig personer som används som målvakter i skatte- och bedrägeribrottsupplägg. På så sätt skulle risker med denna utvidgning kunna minimeras, och förutsättningarna för korrekta uppgifter i folkbokföringen förbättras.

En bättre lösning, enligt Brås mening, är därför att den pågående folkbokföringsutredningen (Åtgärder för att minska fel i folkbokföringen, Dir 2019:54) i stället borde ta sig an denna fråga. I stället för att på basis av detta begränsade underlag göra en förändring med uppenbara risker för missbruk, skulle utredningen ha större möjligheter att komma med ett förslag som också innefattar åtgärder som begränsar riskerna.

Detta yttrande avges av generaldirektör Kristina Svartz efter föredragning av biträdande enhetschef Johanna Skinnari. Vid den slutliga handläggningen har även enhetschef Louise Ekström deltagit.

Kristina Svartz

Johanna Skinnari